فصلنامه ایده های نوین روانشناسی
دوره ۸، شماره ۱۲، بهار سال ۱۴۰۰

بررسی اثربخشی مشاوره به سبک Story بر کاهش اضطراب جنسی دختران آسیب دیده سوءاستفاده جنسی

پرستو آقایی گلدیانی [۱]، زینب غیاثی [۲]

چکیده

این پژوهش با هدف اثربخشی مشاوره به شیوه Story بر کاهش اضطراب جنسی دختران آسیب دیده سوءاستفاده جنسی صورت گرفت. پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش آزمایشی از نوع پیش آزمون-پس آزمون بود. جامعه ی مورد بررسی شامل کلیه دختران دارای اضطراب جنسی ناشی از تجاوز دوران کودکی مراجعه کننده به کلینیک نوید مهر واقع در شهرک ولیعصر شهر تهران بود و تعداد نمونه ۱۲ نفر (۶ نفر گروه آزمایش و ۶ نفر گروه کنترل) در نظر گرفته شد. گروه نمونه به صورت داوطلبانه و در دسترس انتخاب شدند. جهت بررسی اضطراب جنسی از پرسشنامه اضطراب رابطه جنسی استفاده شد. نتایج نشان داد مشاوره به شیوه Story بر کاهش اضطراب جنسی دختران آسیب دیده سوءاستفاده جنسی مؤثر می باشد. با توجه به اثربخشی مشاوره به شیوه Story توصیه می شود از این شیوه درمانی در کلینیک ها و مراکز تخصصی مشاوره استفاده شود.

کلید واژه‌ها: Story درمانی، اضطراب جنسی، سوء استفاده جنسی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه غیرانتفاعی ایوان کی، ایوان کی، ایران (نویسنده مسئول)
[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه غیرانتفاعی مولانا، آبیک، ایران

[Downloaded from jnip.ir on 2026-10-08]

مقدمه

جرایم جنسی از جمله خشن‌ترین جرایمی است که ممکن است علیه افراد به وقوع بپیوندد. اثرات اینگونه جرایم روی قربانیان تا مدت‌ها باقی می‌ماند و گاه هرگز پاک نمی‌شود (نایت[1]،۱۹۹۷). تجاوز جنسی[2] دخول جنسی به یک کودک یا بزرگسال (واژینال، دهانی یا مقعدی) تعریف می‌شود که با آلت تناسلی، انگشت یا هر شیئی انجام شده باشد. تجاوز زمانی رخ می‌دهد که رضایت قربانی به خاطر ترس از مرگ و یا صدمه دیدن باشد و یا اینکه این عمل از طریق خوراندن دارو (سرکار[3]،۲۰۱۳) و با واسطه زور، تهدید یا فریب صورت گیرد (نایت،۱۹۹۷). جرائم جنسی یکی از مباحث پزشکی قانونی و از مشکلات جوامع متمدن امروزی است (قشلاقی،۱۳۸۴) که مسئله‌ای شایع و مهم در حوزه بهداشت عمومی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است. همچنین این پدیده عواقب جدی برای زنان از لحاظ جسمی و روانی دارد (ایسالم[4] و همکاران،۲۰۰۶). تجاوز جنسی یک مشکل پیچیده است که مشکلات پس از آن دارای جوانب مختلف جسمی، روانشناختی و قانونی است. شیوع این مسئله در جهان از ۱۳ تا ۳۹ درصد در زنان متغیر است (ناهیدی و همکاران،۱۳۹۴). البته به نظر می‌رسد ۸۰ درصد از موارد تجاوز به دلایل مختلفی گزارش نمی‌شود (گروب و ترنر[5]،۲۰۱۲). افراد بعد از تجاوز دچار مشکلات مختلف گوارشی، عصبی، عضلانی اسکلتی، مامایی، زنان، جنسی و روانی و به خصوص اضطراب می‌شوند (اولشن[6] و همکاران،۲۰۰۷).

اضطراب جنسی، به یک چرخه دائمی منجر می‌شود؛ فرد آن‌قدر در مورد رابطه جنسی مضطرب می‌شود که نمی‌تواند عملی داشته باشد و این مساله به اضطراب بیشتر در این زمینه منجر می‌شود تا آنجا که گاه می‌تواند فرد را از فکر داشتن رابطه جنسی دور کند. بنابراین می‌توان اذعان کرد اضطراب یکی از مهم‌ترین عوامل بسیار اساسی در مختل شدن احساسات جنسی است و باعث می‌شود علاوه بر این که ذهن فرد مغشوش شود از شدت عملکرد و لذت جنسی در رابطه نیز کاسته شود.

اضطراب جنسی ناشی از سوء استفاده جنسی، بار سنگینی بر دوش جامعه و فرد تحمیل می‌کنند و دوره آن بیشتر از سایر مشکلات روانی طول می‌کشد و می‌تواند به اندازه یک بیماری فیزیکی فلج کننده باشد(هوور[7] و همکاران،۲۰۱۶). درمان چنین اضطرابی از پرهزینه ترین درمان‌ها محسوب می‌شود (شالو[8] و همکاران،۲۰۱۴). طبق بررسی‌هایی که در ایران صورت گرفته، مشخص شده است که طیف این اختلال بین ۱۱/۹ و ۲۳/۸ درصد در نوسان بوده و مانند اکثر بررسی‌های جهانی در ایران نیز یکی از شایع‌ترین اختلالات به شمار می‌رود (خانی و همکاران،۱۳۹۴). این نتایج به عدم موفقیت درمان‌های کنونی و نیاز به درمان‌های مؤثرتر برای این اختلالات اشاره دارند.

درمان به شیوه تغییر داستان زندگی از جمله شیوه‌های درمانی ویژه‌ای است که به تازگی از آن استفاده می‌گردد. در این شیوه، پس از بیان یک داستان که برگرفته از ناخودآگاه مراجع می‌باشد، مشاور به بررسی صفات و تیپ‌های شخصیتی و مشکلات پیش روی زندگی وی پرداخته و از طریق مشاوره التقاطی به تغییر داستان زندگی می‌پردازد. با تغییر نتیجه‌ی داستان، در واقعیت نیز داستان زندگی تغییر می‌کند.

بر اساس مطالب بیان شده، در این پژوهش به بررسی اثربخشی مشاوره به شیوه Story بر کاهش اضطراب جنسی دختران آسیب دیده سوءاستفاده جنسی پرداخته می‌شود.

مواد و روش کار

مطالعه حاضر با طرح آزمایشی از نوع پیش آزمون پس- آزمون انجام گرفت. متغیر مستقل مشاوره به شیوه Story بود که فقط در گروه آزمایش اعمال شد و تأثیر آن بر نمرات پس آزمون گروه آزمایش نسبت به گروه گواه مورد مقایسه قرار

[1] Knight
[2] Sexual Assault
[3] Sarkar
[4] Islam
[5] Grubb & Turner
[6] Olshen
[7] Hoover
[8] Shalev

[Downloaded from jnip.ir on 2026-10-08]

گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دختران آسیب دیده سوءاستفاده جنسی مراجعه کننده به کلینیک مشاوره نوید مهر واقع در شهرک ولیعصر شهر تهران که اضطراب جنسی در آنان تشخیص داده شده بود، در شش ماهه اول سال ۱۳۹۸ بود. برای انتخاب نمونه، از میان جامعه آماری، کسانی که داوطلب همکاری بودند، به صورت نمونه گیری در دسترس تعداد ۱۲ نفر انتخاب و به طور تصادفی ساده (به صورت قرعه کشی) در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۶ نفر) قرار گرفتند. بیمارانی که در گروه آزمایش قرار داشتند به مدت ۳ جلسه تحت مشاوره به شیوه Story قرار گرفتند در حالی که گروه کنترل تا پایان مرحله پس آزمون هیچ گونه مداخله‌ای دریافت نکرد. لیکن به جهت رعایت اصول اخلاقی، گروه کنترل پس از اتمام پژوهش مورد درمان و مشاوره قرار گرفتند. برای بررسی اضطراب جنسی از پرسشنامه زیر استفاده شد.

مقیاس اضطراب ارتباط جنسی[1]: این مقیاس دارای ۱۸ آیتم می باشد. پاسخگویی به عبارات بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (اصلا دورست ندارم تا کاملاً دوست دارم) است که از ۱ تا ۵ نمره گذاری می‌شود. پایایی درونی از روش آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۹۳ گزارش شده است و مطالعه‌ای دیگر پایایی بازآزمایی آن را ۰/۸۳ و روایی آن را قابل قبول گزارش کرد_۱۰). این مقیاس در ایران در مطالعه‌ای مورد استفاده قرار گرفت و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵، جهت بررسی روایی سازه نیز همبستگی آن با آزمون احقاق جنسی ۰/۶۰ محاسبه گردید و روایی محتوایش نیز مورد تأیید استادان روان شناسی و مشاوره قرار گرفت (۳۶). پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ریبب آلفای کرونباخ ۰/۷۰۶ به دست آمد.

گروه آزمایش زیر نظر مشاور متخصص، تحت مشاوره به شیوه Story به روش زیر قرار گرفتند.

جدول (۱): دیاگرام پژوهش

گروه‌ها	انتخاب نمونه	پیش‌آزمون	متغیر مستقل	پس‌آزمون
آزمایش	داوطلبانه	T_1	X_1	T_2
کنترل	داوطلبانه	T_2	-	T_2

جدول (۲): خلاصه جلسات مشاوره به شیوه Story

جلسه اول	معارفه، مصاحبه بالینی، بیان داستان جنسی و تشخیص اضطراب های ناشی از آن به همراه شناسایی تیپ شخصیتی بر اساس داستان
جلسه دوم	بررسی داستان های متفاوت جنسی و مواجه سازی در داستان
جلسه سوم	تغییر داستان با استفاده از شیوه بخشش خود و دیگران و آرام سازی

یافته‌ها

نتایج در سطح توصیفی نشان داد در مطالعه حاضر، میانگین و انحراف معیار سن در گروه آزمایش برابر با ۲/۳۸ ± 23/63 و در گروه کنترل ۲/۱۸ ± 23/31 سال بود. یافته‌های توصیفی نیز در جدول شماره ۲ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول (۳): شاخص های توصیفی نمرات اضطراب جنسی به تفکیک دو گروه و دو مرحله پژوهش

گروه	پیش آزمون		پس آزمون	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
آزمایش	۷۶/۶۶	۱۲/۱۹	۶۳/۰۷	۸/۰۶
کنترل	۷۵/۷۳	۱۱/۲۴	۶۴/۱۸	۸/۳۸

[1] Sexual Anxiety Scale

[Downloaded from jnip.ir on 2026-10-08]

مطابق اطلاعات به دست آمده، میانگین اضطراب جنسی در گروه آزمایش در پس آزمون نسبت به پیش آزمون کاهش داشته است، در حالی که در گروه کنترل، تفاوت چشمگیری مشاهده نمی‌شود.

جدول (۴): خلاصه نتایج آزمون لوین برای بررسی همگنی واریانس‌ها

متغیر	f	d_{f1}	d_{f2}	سطح معنی داری(p)
پیش آزمون	۲/۱۲۸	۱	۱۰	۰/۱۶۲
پس آزمون	۰/۶۱۸	۱	۱۰	۰/۴۴۲

با توجه به جدول فوق، F بدست آمده معنی‌دار نیست. بنابراین تساوی واریانس‌ها برقرار است و اجرای کوواریانس امکان-پذیر است.

جدول (۵): نتایج تحلیل کوواریانس اثربخشی مشاوره به شیوه Story بر اضطراب جنسی

متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذور	درجه F	سطح معناداری
اضطراب جنسی	۵۵/۶۹	۱	۵۵/۶۹	۵/۴۲۳	۰/۰۴۳

نتایج حاصل از جدول نشان می‌دهد که با تعدیل نمرات پیش آزمون، اثر معنی دار عامل بین آزمودنی های گروه وجود دارد ($p < ۰/۰۵$)، به بیان ساده تر می‌توان اینگونه گفت که مشاوره به شیوه Story در کاهش اضطراب جنسی دختران مورد سوء استفاده جنسی مؤثر می‌باشد.

نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تعیین اثربخشی مشاوره به شیوه Story بر کاهش اضطراب جنسی دختران مورد سوء استفاده جنسی، انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که مشاوره به شیوه Story بر کاهش اضطراب جنسی دختران مورد سوء استفاده جنسی مؤثر بوده است. ابراز روحی روانی ناشی از تجاوز و سایر اشکال خشونت جنسی با توجه به بستر فرهنگی هر جامعه مهم است و می تواند در هر فرهنگی متفاوت باشد (معتمدی مهر،۱۳۷۹). از طرف دیگر عوامل متعدد اجتماعی و اقتصادی از جمله وضعیت اقتصادی، سطح تحصیلات، وضعیت شغلی و حمایت اجتماعی از عواملی است که می تواند تعیین کننده شدت واکنش افراد قربانی به تعرض انجام گرفته باشد (اتکیسون[1] و همکاران،۱۹۸۲) کیفیت روحی و جسمی فرد ارتباط دو سویه با یکدیگر دارند. بدین معنی که تنش های روحی سبب تشدید یا شکل گیری تنش های جسمی می شود و تنش های جسمی نیز در بروز مشکلات روان شناختی نقش دارد. رابطه جنسی، چیزی فراتر از یک واکنش صرف جسمی و بدنی است. تحریک جنسی ارتباط تنگاتنگی با احساسات و انگیزش دارد. وقتی ذهن مشغول و درگیر نگرانی‌ها باشد یا این‌که مدام استرس داشته باشد، بی‌شک تمرکز روی رابطه جنسی و تحریک بدن هم امری محال خواهد بود و با دشواری بسیار مواجه خواهد شد. وضعیت ذهنی فرد تأثیر شگرفی بر توانایی تحریک جنسی دارد؛ حتی اگر فرد در کنار کسی باشد که از نظر جنسی برایش بسیار جذاب است، نگرانی و تشویش خاطر از این‌که بتواند او را راضی کند، ممکن است انجام آن را برایش غیرممکن کند. وقتی فرد روی این مسأله متمرکز باشد که می‌تواند خوب عمل کند یا نه، بی‌تردید نمی‌تواند بر آنچه به واقع انجام می‌دهد، تمرکز کند.

مشاوره به شیوه Story سبب کاهش اضطراب جنسی شده است. در تبیین این فرضیه احتمالاً باید چنین گفت از آنجا که برانگیختگی فیزیولوژیکی مفرطی که در اثر اضطراب ایجاد می شود، باعث افزایش تولید هورمونهای اپی نفرین نوراپی

[1] Atkeson

[Downloaded from jnip.ir on 2026-10-08]

نفرین می شود و به همان نسبت ضربان قلب را بالا می برد. از سویی دیگر استرس مزمن به طور بالقوه با تنظیم انطباقی بعضی از متغیرهای ایمنی طبیعی و تنظیم پایین بعضی عملکردهای ایمنی ویژه همراه است. بنابراین استفاده از مداخله روان درمانی می تواند جهت تعدیل و کنترل پیامدهای روانشناختی فشار روانی مفید واقع شود (عبدالهی و مهرابی زاده، ۱۳۹۰).

از سوی دیگر، تغییر داستان جنسی، از طریق تجسم سازی، می تواند آرامش و کاهش اضطراب را به همراه داشته باشد. شکل گیری این تصویر ذهنی که اضطراب در قبل و حین رابطه جنسی وجود خارجی ندارد و یا تبدیل اضطراب درونی شده به تصویرسازی برونی شده، می تواند اضطراب را کاهش داده و به تغییر داستان جنسی منجر شود. لذا داستان جنسی بدون اضطراب، اضطراب جنسی را در فرد کاهش می دهد.

توجه به متغیرهای محل تجاوز، زمان تجاوز و نسبت متجاوز به قربانی در این پژوهش، میسر نبود؛ لذا پیشنهاد می گردد در پژوهش‌های بعدی مورد توجه قرار گیرد.

منابع

خانی، ه؛ بلیر، س؛ زمانی، س و زمانی، ن (۱۳۹۴). اثربخشی درمان رفتاری دیالکتیکی بر افسردگی، دانشیار علوم انسانی، ۲۵ (۱۲۷): ۸-۱۱۳

قشلاقی، ف (۱۳۸۴). تاریخ، اخلاق، قوانین در مامایی و پزشکی قانونی. چاپ اول، اصفهان: نشر هنرهای زیبا.

معتمدی مهر، م (۱۳۷۹). محافظت از زنان در برابر خشونت: سیاست جنایی جنایی. تهران: زیتون

ناهیدی، ف؛ خادمی، ن؛ اریسیان، م و پورحسین قلی، ا (۱۳۹۴). فراوانی اضطراب در قربانیان تجاوز جنسی، مجله سلامت و مراقبت، سال هفدهم، شماره چهارم، ۳۱۸-۳۱۲

Atkeson. B. M, Calhoun. K. S, Resick. P. A. & Ellis, E. M. (1982). Victims of rape: Repeated assessment of depressive symptoms. J Consult Clin Psychol; 50: 96-102.

Grubb A, Turner E. (2012). Attribution of blame in rape cases: A review of the impact of rape myth acceptance, gender role conformity and substance use on victim blaming. Aggress Violent Behav. 2012 Sep-Oct; 17(5): 443-52.

Hoover SM, Luchner AF, Pickett RF. (2016). Nonpathologizing trauma interventions in abnormal psychology courses. Journal of Trauma & Dissociation;17(2):151-64. 15.

Islam MN, See KL, Ting LC, Khan J. (2006). Pattern of Sexual offences attended at accident and emergency department of HUSM from Year 2000 to 2003. The Malaysian journal of medical sciences; 13(1): 30-6

Knight B. (1997). Simpson's Forensic Medicine.11th Ed. New york: oxford university press.

Olshen E, McVeigh KH, Wunsch-Hitzig RA, Rickert VI. (2007). Dating violence, sexual assault, and suicide attempts among urban teenagers. Arch Pediatr Adolesc Med. Jun;161(6):539-45

Sarkar J. (2013). Mental health assessment of rape offenders. Indian Journal of Psychiatry; 55(3): 235- 243.

Shalev I, Moffitt TE, Braithwaite AW, Danese A, Fleming NI, Goldman-Mellor S, Harrington H, Houts RM, Israel S, Poulton R, Robertson SP. (2014). Internalizing disorders and leukocyte telomere erosion: a prospective study of depression, generalized anxiety disorder and post-traumatic stress disorder. Molecular psychiatry;1;19(11):1163-

[Downloaded from jnip.ir on 2026-10-08]

EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF STORY STYLE COUNSELING ON REDUCING SEXUAL ANXIETY IN GIRLS AFFECTED BY SEXUAL ABUSE

Abstract
The aim of this study was to evaluate the effectiveness of Story counseling on reducing sexual anxiety in girls affected by sexual abuse. The research was applied in terms of purpose and pre-test-post-test in terms of experimental method. The study population included all girls with sexual anxiety caused by childhood rape referred to Navid Mehr Clinic located in Valiasr town of Tehran and the sample size was 12 people (6 in the experimental group and 6 in the control group). The sample group was selected voluntarily and available. Sexual anxiety questionnaire was used to assess sexual anxiety. The results showed that Story counseling is effective in reducing sexual anxiety in girls affected by sexual abuse. Due to the effectiveness of Story counseling, it is recommended to use this treatment in clinics and specialized counseling centers.
Keywords: Story therapy, sexual anxiety, sexual abuse

[Downloaded from jnip.ir on 2026-10-08]